

İşitme Kayıplı Çocuklarla Paylaşılan Okuma Etkinliğinde Kullanılan Seri Hikâye Kitaplarının Hazırlanma Sürecinin İncelenmesi

Aslı Gerek² H. Pelin Karasu³ Ümit Girgin⁴

Type/Tür:

Research/ Araştırma

Received/Geliş Tarihi:

February 15/ 15 Şubat 2019

Accepted/Kabul Tarihi:

July 26/ 26 Temmuz 2019

Page numbers/Sayfa No:

712-734

Corresponding

Author/İletişimden

Sorumlu Yazar:

asli.gerek@ozu.edu.tr

iThenticate®

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication. / Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright © 2017 by Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

Öz

Paylaşılan okuma, yetişkin ve çocuğun birebir ortamda ya da küçük grupla birlikte yürüttüğü okuma etkinlikleridir. Paylaşılan okuma, işitme kayıplı çocukların dinleme, dinlediğini anlama ve anlatma becerilerini desteklemekte, sesbilgisel farkındalık ve sözcük dağarcığı gelişimine katkı sağlamaktadır. İşitme kayıplı çocuklara zengin bir dil yaşantısı sağlayan bu etkinliklerde kullanılacak hikayelerin niteliği çocukların sağlayacağı fayda için önem taşımaktadır. Hikayeler seçilirken hikâyenin içeriğine, yaşa uygunluğuna, dil yapılarına, okunabilirlik düzeylerine ve fiziksel özelliklerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, işitme kayıplı çocuklarla paylaşılan okuma etkinliğinde kullanılan seri hikâye kitaplarının hazırlanma sürecinin incelenmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda seri hikâye kitabı hazırlama süreci betimlenmiştir. Araştırmacı, işitme kayıplı çocuk, geçerlik komitesi üyeleri ve grafik tasarımcı bu araştırmanın katılımcılarıdır. Geçerlik komitesi toplantıları, toplantılara ait ses ve görüntü kayıtları, toplantı tutanakları ve süreç ürünleri bu araştırmanın veri toplama tekniklerini oluşturmuştur. Hikayeleri hazırlama süreci; konuların belirlenmesi, hikayelerin yazılması, okunabilirlik düzeylerinin hesaplanması ve hikayelerin resimlendirilmesi aşamalarından oluşmuştur. Bu araştırma kapsamında zorluk derecesi kendi içinde giderek artan, her düzeyde 2 hikâye olmak üzere toplamda 6 hikâyeden oluşan seri hikâye kitapları hazırlanmıştır. Hikâye yazma sürecinde bu aşamalara dikkat edilmesinin, paylaşılan okuma etkinliğinden alınacak faydayı arttırabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşitme kayıplı çocuk, gelişen okuryazarlık, paylaşılan okuma, seri hikâye kitabı, okunabilirlik düzeyi.

Suggested APA Citation/Önerilen APA Atf Biçimi:

Gerek, A., Karasu, H. P., & Girgin, Ü. (2019). İşitme kayıplı çocuklarla paylaşılan okuma etkinliğinde kullanılan seri hikâye kitaplarının hazırlanma sürecinin incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(3), 712-734. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.527815>

¹ Bu çalışma Doç. Dr. H. Pelin Karasu danışmanlığında yürütülen Aslı Gerek'in yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² e-mail: asli.gerek@ozu.edu.tr ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6369-1038>

³ Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, İşitme Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı, Eskişehir/Türkiye

Assoc. Prof. Dr., Anadolu University, Faculty of Education, Department of Special Education, Department of Education of the Hearing Impaired, Eskişehir/Turkey

e-mail: hpkarasu@anadolu.edu.tr ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9612-9858>

⁴ Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, İşitme Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı Eskişehir/Türkiye

Prof. Dr., Anadolu University, Faculty of Education, Department of Special Education, Department of Education of the Hearing Impaired, Eskişehir/Turkey

e-mail: ugirgin@anadolu.edu.tr ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2395-0733>

Examination of the Preparation Process of Serial Storybooks Used in Shared Reading Activity with Children With Hearing Loss

Abstract

Shared reading is the reading activities carried out by adults and children in one to one setting or with a small group. Shared reading supports listening, comprehension and expression abilities of children with hearing loss and contributes to the development of phonological awareness and vocabulary. The quality of stories to be used in these activities, which provides a rich language experience for children with hearing loss, is important for the benefit of children. While choosing story, attention should be paid to the content of the story, age suitability, language structures, readability levels, and physical features. Aim of this study was to examine preparation period of serial storybooks used in shared reading activity with children with hearing loss, and serial storybooks' preparation process was described in detail. The researcher, children with hearing loss, validity committee members and graphic designer are participants of this study. Validity committee meetings, audio and video records of meetings, meeting minutes, and process products formed the data collecting methods of this research. The process of preparing stories consists of determination of subjects, writing the stories, measuring the readability levels, and illustrating the stories. Within the scope of this research serial storybooks consisting of 6 stories, 2 stories at each level with increasing difficulty in itself, were prepared. It is thought that paying attention to these stages in story writing process may increase the benefit from shared reading activity.

Keywords: Child with hearing loss, emergent literacy, shared reading, serial storybook, readability level.

Giriş

Gelişen okuryazarlık, çocukların formel olarak okuma yazmayı öğrenmeden önce gösterdikleri okuma yazmaya yönelik davranışlardır. Gelişen okuryazarlık görüşüne göre çocuklar, formel okuma öğretimine başlamadan önce dil, okuma ve yazma ile ilgili bazı ön becerileri geliştirmektedirler (Justice, 2006, Morrow, 2012). Yazılı materyallere ve okumaya ilgi duyma, okuma yönünü, yazının akış yönünü fark etme, harflerin birleşmesi ile sözcük ve cümlelerin oluştuğunu fark etme, resmin yazıdan farklı olduğunu anlama, sözcük tanıma gibi gelişen bu ön beceriler erken okuryazarlık becerileri olarak tanımlanmaktadır (Cunningham, vd., 2004; Schirmer, 2000). Erken okuryazarlık becerilerinin okulöncesi dönemde desteklenmesi, çocukların formel okuma öğretiminde gösterecekleri başarı için oldukça önemlidir (Morrow ve Tracey, 2007; NELP, 2008). İşitme kayıplı çocuklar, işitme kaybı sebebi ile dil becerilerinde ve buna bağlı olarak akademik becerilerin gelişiminde zorluklarla karşılaşabilmektedirler (Musselman, 2000; Pakulski ve Kaderavek, 2004). Ancak yapılan araştırmalarda; erken tanı, uygun cihazlandırma ve koklear implantasyon, erken ve sistematik eğitimle işitme kayıplı çocukların normal işiten yaşlılarıyla benzer ya da onlara yakın okuma yazma becerileri gösterebildikleri görülmektedir (Girgin, 2003; Vermeulen, vd., 2007; Williams, 2004). Bu sebeple okulöncesi eğitimde işitme kayıplı çocukların dil becerileri değerlendirilerek ihtiyaç duydukları alanların belirlenmesi ve çeşitli okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinin planlı ve sistematik olarak uygulanması gerekmektedir (Bergeron, vd., 2009).

En önemli okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinden biri hikâye okumadır. İşitme kayıplı çocukların eğitiminde hikâye okuma etkinliklerinin önemini Schirmer (2000, s. 134), "*Eğer işitme kayıplı çocukların öğretmen ya da ebeveynleri düzenli olarak sadece*

bir etkinlik yapabilecek olsalardı, önerim kesinlikle hikâye okuma etkinliği olurdu." ifadesi ile vurgulanmıştır. En etkili hikâye okuma yöntemlerinden biri olan paylaşılan okuma, yetişkin ve çocuğun kitabı birebir ortamda birlikte okumaları ya da öğretmen ve küçük grubun okuma etkinliğini birlikte yürütmeleri şeklinde tanımlanmaktadır (Tompkins, 2014). Okulöncesi dönemde çocuklar hikâyeyi kendi başlarına okuma yeterliliğine sahip değildirler. Bu sebeple okuma işlemini öğretmen gerçekleştirmektedir. Bu süreçte çocuk okunan hikâyeyi dinlemekte, dinlediğini anlatmakta ve gerekli durumlarda öğretmenin sorduğu sorularla sürece dahil edilerek aktif katılım göstermektedir. Paylaşılan okuma etkinlikleri ile yürütülen araştırmalar incelendiğinde, paylaşılan okumanın hem işitme kayıplı hem normal işiten çocukların dinleme, anlatma, sözlü dil, yazı farkındalığı ve sözcük tanıma gibi erken okuryazarlık becerilerini desteklediği, ayrıca hikâye yapılarına ilişkin bilgi edinmelerine ve sözcük dağarcıklarının zenginleşmesine katkı sağladığı görülmektedir (Ör. Andrews, vd., 2016; Pataki, Metz ve Pakulski, 2014; Werfell, Lund ve Schuele, 2015). Aynı zamanda paylaşılan okuma etkinliği mantık yürütme, olaylar arasında ilişki kurma, tahmin etme, soru cevaplama gibi stratejilerin öğretimi gibi amaçlarla kullanılabilir (Justice, Pullen ve Pence, 2008; Towson ve Gallagher, 2016).

Paylaşılan okuma etkinliği kadar bu etkinlik için kullanılacak materyal seçimi de önemli yer tutmaktadır. Bu araştırmada, hikayelerde bulunması gereken özelliklere değinilmiş ve paylaşılan okuma etkinliğinde kullanılacak seri hikâye kitaplarını hazırlama süreci ele alınmıştır.

Seri hikâye kitapları, konuları ve dil düzeyi kendi içinde zorlaşarak devam eden hikâye kitaplarıdır. Genellikle olaylar aynı karakterler üzerinden sunulmaktadır. Seri hikâye kitapları en basit düzeyden başlamakta, genellikle bir sayfa üzerinde bir veya iki basit cümle ve bu cümleleri tasvir eden resimler bulunmaktadır. Bu sebeple çocuk için rahat bir okuma deneyimi sağlamak ve kendi içinde zorlaşarak devam ettiği için dinleme ve okuma becerilerinin gelişimini desteklemeye yardımcı olmaktadır (Gunning, 2003).

Paylaşılan okuma etkinliğinden sağlanacak faydanın artırılması, çocuğun dinlediği hikâyeyi anlaması ve anlatmasının desteklenmesi amacıyla kullanılacak hikâyenin seçilmesinde ya da hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlardan biri hikâye dili ve yapısıdır. Hikayelerde kullanılan cümle yapılarının dinlediğini anlamayı etkilemesi sebebiyle hikâye dili akıcı, sade ve çocuğun anlayabileceği düzeyde olmalıdır (Veziroğlu ve Gönen, 2012). Hikâye dilinin çocuğun düzeyine uygun olmasının yanında hikâye yapılarının tamlığına da dikkat edilmesi gerekmektedir. Hikâye yapıları, hikâyeyi oluşturan bölümleri ifade etmektedir. Bir anlam bütünlüğünün oluşması için hikayelerde kurulum, problem durum, içsel tepki, plan, girişim, girişimin sonucu ve sonuç bölümlerinin bulunması gerekmektedir. *Kurulum*, karakterlerin ve hikayenin geçtiği bağlamın sunulduğu, *problem durum*, karakterlerin karşılaştıkları, çözülmesi gereken sorun ya da sorunların verildiği, *içsel tepki*, karakterlerin problem durum ya da yeni bir durum karşısında yaşadıkları duyguların sunulduğu, *plan*, problem durumun çözümü için karakterlerin ürettiği çözüm yolları ya da karakterlerin daha sonra gerçekleştirecekleri girişimin belirtildiği, *girişim*, karakterlerin yaptıkları ya da problem durumu çözmek amacıyla gösterdikleri eylemlerin betimlendiği bölümlerdir. Bu eylemlerin sonucu, girişimin

sonucunu oluşturmaktadır. Sonuç ise, hikâyenin sonuca ulaştığı bölümdür (Schirmer, 2000; Sullivan ve Oakhill, 2015).

Paylaşılan okuma etkinliğinde okunanı anlamayı ve anlatmayı etkileyen bir diğer etken, hikayelerin okunabilirlik düzeyidir. Okunabilirlik düzeyi, metnin zorluk derecesini ifade etmektedir (DuBay, 2006). Okunabilirlik düzeyi, çocuğun sahip olduğu dil düzeyine uygun olmalıdır. Hikâyenin çocuğun sahip olduğu dil düzeyinin altında olması çocuğun okuma becerilerinin gelişimini desteklemekte yetersiz kalmakta, çocuğun dil düzeyinin üzerinde olması ise çocuğun anlamasını zorlaştırarak okuma etkinliğinden sağladığı faydanın azalmasına sebep olabilmektedir (Fry, 2002; Sullivan-Palincsar ve Duke, 2004; Sullivan ve Oakhill, 2015). Okunabilirlik düzeyini etkileyen faktörler hikayedeki sözcük sayısı, cümle sayısı, cümlelerin ortalama uzunluğu, cümlecik sayısı ve farklı sözcük sayısı şeklinde sıralanabilir (Çeçen ve Aydemir; 2011; Gunning, 2003).

Paylaşılan okumada anlamayı etkileyen bir diğer önemli faktör hikâyenin resimleridir. Çünkü hikâye resimleri okulöncesi çocuklar için görsel ipucu görevini görmekte, dinledikleri olayları anlamlandırabilmelerine, olaylar ve cümleler arasındaki ilişkiyi kurabilmelerine yardımcı olmaktadır (Brookshire, Scharff ve Moses, 2002; Efendi, 2017; Mitch, Pianta ve Mana, 2013). Bu sebeple hikâye resimleri metinde anlatılan olayları net bir şekilde yansıtmalıdır. Çocuğun ilgisini çekebilmek için resimlerin canlı olması, ancak çocuğun dikkatinin dağılmaması için metinden uzaklaşan gereksiz detayların bulunmaması gerekmektedir (Gönen vd., 2016; Sarı, 2006).

Çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarına ilişkin uluslararası alanyazına bakıldığında, çocukların hikâye türlerine göre katılımlarının (ör. Shine ve Roser, 1999), metin türlerinin etkilerinin (Ör. Richgels, 2002) ve kitap seçimine yönelik öğretmen görüşlerinin (Ör. Dwyer ve Neuman, 2008) ele alındığı araştırmalara rastlanmıştır. Ayrıca hikâye içeriklerinin ve hikâye resimlerinin öneminin (Ör. Sierschynski, Louie ve Pughe, 2014) ve resimli hikâye kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin (Ör. Ismail ve Yusof, 2018; Ismail, Yusof ve Yunus, 2016) ele alındığı araştırmalara ulaşılmaktadır. Bunlara ek olarak hikâye tasarımlarının ve resimlerinin incelendiği (Ör. Giorgis vd., 1999) araştırmalar görülmektedir.

Ulusal alanyazında okulöncesi dönem çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarına yönelik bazı araştırmalarda hikâye kitapları fiziksel, içerik-konu ve resimleme özelliklerine göre incelenmiştir (ör. Dilek, 2017; Dirican ve Dağlıoğlu, 2014; Gönen vd. 2016; Güzelyurt ve Saraç, 2018). Ayrıca okulöncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin incelendiği bir araştırmaya rastlanmıştır (Çeçen ve Aydemir, 2011). Bu araştırmada piyasadaki okulöncesi 50 hikâye kitabının sözcük ve cümle uzunluğu baz alınarak okunabilirlik düzeyleri hesaplanmış ve hikayeler çok kolay, kolay ve orta güçlükte olarak gruplandırılmıştır. Buna ek olarak seri hikâye kitapları tasarımı üzerine bir çalışmaya rastlanmıştır. Bu araştırma kapsamında "Oxford Reading Tree, Biff, Chip and Kipper Classical Stories" isimli bir set, tasarım özellikleri (resimleme, renk, yazı büyüklüğü, kapak vb.) açısından incelenmiş ve buradan yola çıkılarak 4-5 yaş grubu için seviye 1-2-3 olmak üzere toplam 16 kitap tasarlanmıştır (Döneray, 2016). Bu araştırmada okunabilirlik düzeylerine yönelik hesaplamalara yer verilmemiş, hikayelerde yer alan sözcükler yaş grubuna uygun olduğu belirlenen sözcük listelerinden seçilerek oluşturulmuştur.

Uluslararası ve ulusal alanyazında hikayelerin içerikleri, fiziksel özellikleri ve okunabilirlik düzeylerinin incelendiği, ayrıca hikayelerde bulunması gereken özelliklerin belirlendiği çalışmalar olmakla birlikte işitme kayıplı çocuklara yönelik hikâye kitaplarına odaklanan, hikayelerin oluşturulma ve yazım sürecine ilişkin gerçekleştirilen bir araştırmaya rastlanmamıştır. İşitme kayıplı çocuklarla kullanılacak hikâye kitaplarında içerik, dil, okunabilirlik düzeyi ve tasarım gibi özelliklerin her biri büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple bu öğelerin ayrı ayrı değil bir bütün olarak ele alınmasının hikâye kitaplarından sağlanacak faydanın artmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu araştırma sonuçlarının hikâye seçiminde ve hikâye oluşturma sürecinde öğretmen ve ailelere yardımcı olabileceği, araştırmacılara hikâye oluşturma süreciyle ilgili yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, işitme kayıplı çocuklarla yürütülen paylaşılan okuma etkinliğinde kullanılacak seri hikâye kitaplarının hazırlanma sürecinin betimlenmesidir. Bu doğrultuda “Paylaşılan okumada kullanılacak seri hikâye kitapları nasıl hazırlanmıştır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma, işitme kayıplı bir çocuğun okulöncesi dönemde okumaya hazırlık becerilerinin paylaşılan okuma etkinliğiyle desteklenme sürecinin incelendiği bir eylem araştırması olan yüksek lisans tez çalışmasının süreç ürünlerinin hazırlanma sürecini betimlemektedir. Bu nedenle bu çalışmada, süreç ürünü olan seri hikâye kitaplarının hazırlanma süreci betimsel olarak incelenmiştir. Betimsel model, toplanan verilerin derinlemesine betimlenmesi ile okuyucuya verilerin toplanma ortamı, şekli, süreci ve verilerin içeriğine dair kapsamlı bilgi sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Katılımcılar

Bu çalışmanın katılımcılarını araştırmacı, işitme kayıplı çocuk, geçerlik komitesi üyeleri ve grafik tasarımcı oluşturmuştur. Seri hikâye kitaplarının yazarlığını yapan araştırmacı, 2018 yılında, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde İşitme Engelliler Öğretmenliği Programı'nda yüksek lisansını tamamlamıştır.

İşitme kayıplı çocuk 5 yaş 4 aylık olup, araştırma sürecinde okulöncesi eğitimine devam etmiştir. Çocuğun sağ kulağında 98, sol kulağında 93 dBHL sensörinöral işitme kaybı mevcuttur. Katılımcının belirlenmesi için Cemile, Kerem ve annelerinin birlikte parka gitmeleri, Cemile'nin kaydırdaktan kayarken korkması ve Kerem'in ona yardım etmesini anlatan “Cemile Parka Gidiyor” isimli hikâye kitabı kullanılarak hikâye anlatma etkinliği gerçekleştirilmiştir. Ardından çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerilerine ilişkin daha detaylı bilgi sağlamak amacıyla küçük bir kızın yavru kediyi bulması, içeri alması ve beslemesini anlatan, dört karttan oluşan sıralı kartlar ve salonda oturan bir ailenin olduğu tek kart resim kullanılarak iki uygulama daha gerçekleştirilmiştir. Katılımcı belirleme ve değerlendirme çalışmaları araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş, değerlendirmelerde kullanılan materyaller, etkinlikler, etkinlik planları ve uygulama kayıtları geçerlik komitesi toplantısında incelenmiştir. Yapılan değerlendirme çalışmalarında çocuğun, göz ilişkisi kurma, ortak ilgi ve sıra alma iletişimsel becerilerini edindiği, sözlü dil becerilerinin sınırlı olduğu, tek

sözcüklü cümleler kurduğu, kullandığı sözcüklerin genellikle isim olduğu ve dinleme becerilerinin zayıf olduğu görülmüştür.

Hikayelerin hazırlanma süreci sistematik ve düzenli olarak geçerlik komitesi tarafından izlenmiştir. Geçerlik komitesinde iki alan uzmanıyla çalışılmıştır. Uzmanlardan biri 38 yıldır işitme kayıplı öğrencilerin dil gelişimi ve okuma yazma becerilerinin gelişimi üzerine çalışmaktadır. Diğer alan uzmanının işitme kayıplı öğrencilerin okuma yazma becerilerinin gelişimi ve değerlendirilmesi üzerine 26 yıllık deneyimi bulunmaktadır.

Hikayelerin hazırlanma sürecinde çalışılan grafik tasarımcı 2013 yılında Çizgi Film ve Animasyon bölümünden mezun olmuştur ve bu alanda çalışmaya devam etmektedir.

Veri Toplama Teknikleri

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması amacıyla veri toplama tekniklerinin çeşitlendirilmesi önerilmektedir (Bogdan ve Biklen, 2007). Bu doğrultuda geçerlik komitesi toplantıları, toplantılara ait ses ve görüntü kayıtları, toplantı tutanakları ve süreç ürünleri bu araştırmanın veri toplama tekniklerini oluşturmaktadır. Araştırma sürecini izlemek ve yönlendirmek amacı ile geçerlik komitesi toplantıları gerçekleştirilmiş ve inandırıcılığın sağlanması amacıyla bu toplantılar ses ve görüntü kaydına alınmıştır. Ardından araştırmacı tarafından her toplantı için toplantı gündemi, hikayeler ve resimlere yönelik düzeltme kararları raporlaştırılmış, geçerlik komitesi üyelerince kontrol edilip onaylanmıştır. Bu şekilde hikayelerin içerik geçerliğinin sağlanması ve çalışmanın güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır. Araştırma boyunca elde edilen resimli hikayeler araştırmanın süreç ürünlerini oluşturmuştur. Geçerlik komitesi toplantı tarih, süre ve gündemlerine yönelik bilgi Tablo 2.1’de sunulmuştur.

Tablo 2.1’de görüldüğü gibi geçerlik komitesi toplantıları 15.07.2016-05.04.2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, toplam 17 toplantı yapılmış ve toplantılara yönelik 17 tutanak hazırlanmıştır. Geçerlik komitesi toplantılarında hikayelerin içerik geçerliği kapsamında hikâye konularının yaşa uygunluğu, hikâye bölümlerinin tamlığı, hikayelerde kullanılan cümle yapıları ve uzunluğu, metinlerin okunabilirlik düzeyleri ve hikayelerin resimleri üzerinde durulmuş ve uzman görüşü doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Hikayelere İlişkin Güvenirlik Çalışmaları

İki ya da daha fazla değerlendiricinin puanlamaları arasındaki tutarlılık değerlendiriciler arası güvenilirlik şeklinde tanımlanmaktadır (Gay, Mills ve Airasian, 2012). Bu araştırma için hazırlanan seri hikâye kitaplarının hikâye yapılarının tamlığı ve okunabilirlik düzeylerine ilişkin değerlendiriciler arası güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bu çalışma, işitme kayıplı öğrencilerle 23 yıl deneyimi olan bir alan uzmanı ile yürütülmüştür. Bu süreçte hikayelerin %50’sini oluşturan ve rastlantısal olarak belirlenen üç hikâye üzerinde çalışılmıştır. Güvenirlik çalışması sonucunda %100 görüş birliğine varılmıştır.

Tablo 2.1.
Geçerlik Komitesi Toplantılarının Tarih, Süre ve Gündemlerine Yönelik Bilgiler

Toplantı Tarihi	Toplantı Saati ve Süresi	Toplantı Konuları
15.07.2016	10:35-10:55 20 dakika	<ul style="list-style-type: none"> Seri içindeki hikâye sayısına karar verilmesi
28.07.2016	09:17-10:14 57 dakika	<ul style="list-style-type: none"> Hikayelerin konu geçerliğinin alınması Hikayelerin sözdizimi ve imla hatalarının kontrolü
01.08.2016	14:05-14:58 53 dakika	<ul style="list-style-type: none"> Hikayelerin konularına göre sıralanması Hikayelerin okunabilirlik düzeylerinin hesaplanması
12.08.2016	10:50-11:55/ 14:00-15:55 3 saat	<ul style="list-style-type: none"> Hikâye yapılarının kontrolü Hikayelerin okunabilirlik düzeylerinin hesaplanması Hikayelerin güvenilirlik çalışmaları
10.10.2016	16:53-17:11 18 dakika	
20.10.2016	16:15-16:36 20 dakika	
27.10.2016	16:30-16:55 25 dakika	
10.11.2016	15:30-16:15 44 dakika	<ul style="list-style-type: none"> Hikâye resimlerine yönelik düzeltmeler Hikayeler için kapak resimlerinin seçilmesi
23.11.2016	17:10-17:39 29 dakika	
01.12.2016	16:40-17:24 44 dakika	
08.12.2016	15:45-16:57 1 saat 12 dakika	
02.03.2017	14:14-14:45 31 dakika	
09.03.2017	14:10-14:45 35 dakika	
15.03.2017	13:35-14:15 50 dakika	<ul style="list-style-type: none"> Hikayedeki cümlelere ve sözcük türlerine ilişkin düzeltmeler
22.03.2017	13:37-14:33 55 dakika	<ul style="list-style-type: none"> Okunabilirlik düzeylerinin hesaplanması
28.03.2017	13:20-14:28 68 dakika	
05.04.2017	13:35-15:01 86 dakika	

Veri Toplama Süreci ve Analizi

Hikâye okuma etkinliğinde çocukların ilgisini çekebilmek için hikâye konularının çocuğun yaş düzeyine, ilgi alanına, dil düzeyine ve sahip olduğu yaşantıya uygun olması gerekmektedir (Otaiba, 2004). Bu sebeple hikâye konuları belirlenirken alanyazın taranmış, piyasada yer alan hikayelerin konuları, kullanılan dil yapıları ve resimleri incelenmiştir. Ardından geçerlik komitesinde hikâye konularına ve hikayelerin seri içindeki yerlerine karar verilmiştir. Hikayeler yazılırken hikâye yapılarının tamlığına ve okunabilirlik düzeylerine dikkat edilmiştir. Çocukların dinledikleri olayları daha iyi anlamalarını desteklemek amacı ile yazılan hikayelerdeki olaylar resimlendirilmiştir. Veriler analiz edilirken sürece ilişkin toplantı kayıtlarının

dökümü yapılmış, seri hikayelerin oluşturulma sürecindeki adımlar belirlenmiş ve geçerlik komitesi tarafından onaylanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde seri hikâye kitaplarının hazırlanma süreci; a) hikâye konularının belirlenmesi, b) hikayelerin yazılması, c) okunabilirlik düzeylerinin hesaplanması ve d) hikayelerin resimlendirilmesi başlıkları altında ele alınmıştır.

a) Hikâye Konularının Belirlenmesi

Seri hikâye kitaplarının hazırlanma süreci 15.07.2016 tarihinde yapılan geçerlik komitesi toplantısı ile başlamıştır. Yapılan ilk toplantıda araştırma sürecinde seri hikâye kitapları için 6 hikâye hazırlanmasına karar verilmiştir. Hikâye konuları belirlenirken; a) konuların okulöncesi dönem çocukları için uygunluğuna, b) çocukların yaşantılarında olabilecek konuların seçilmesine ve c) konuların ilgi çekici olmasına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda araştırmacı öncelikle alanyazın taraması yapmış, sonrasında var olan hikâye kitaplarını kullanılan dil yapıları, olay kurguları, karakterlerin özellikleri ve biçimsel özellikleri açısından incelemiştir. İncelenen hikâye kitaplarından yola çıkılarak geçerlik komitesinde tatil, lunapark, kış mevsimi, bahçe, alışveriş ve park konularına karar verilmiş ve hikâye serisinin; biri kız diğeri erkek iki kardeşin başından geçen olaylar üzerine kurgulanması üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Aslı ve Alp serinin ana karakterleridir. Aslı 5 yaşında bir kız çocuğudur. Kendinden 2 yaş büyük abisi vardır. Anne ve babaları tüm hikayelerde yardımcı karakter olarak bulunmaktadır. Aslı'nın arkadaşı Ezgi, babaanne, dede ve diğer çocuklar birer hikâyede yer alan yardımcı karakterlerdir. Aşağıda hikayelerin konuları kısaca açıklanmıştır.

Alp Hasta Oluyor: Aslı ve Alp kardan adam yaparlar. Alp şapka ve atkısını kardan adama takar. Hava soğuk olduğu için hasta olur, annesi onu doktora götürür.

Aslı ve Alp Parkta: Alp, Aslı ve arkadaşı Ezgi parka giderler. Aslı salıncakta hızlı sallanır ve yere düşer. Anneleri Aslı'nın dizine pansuman yapar.

Aslı ve Alp Bahçede: Aslı, Alp ve babası bahçeye çiçek dikerler. Hortum patladığı için bahçeyi sulayamazlar. Yeni hortum takar ve bahçeyi sularlar.

Aslı ve Alp Süpermarkette: Ailece süpermarkete giderler. Alışveriş sonunda yaramazlık yapmazlarsa çocuklara oyuncak alınacaktır. Ancak alışveriş sırasında çocuklar yaramazlık yaparlar ve oyuncak almadan eve dönerler.

Aslı ve Alp Lunaparkta: Aslı ve Alp ailesiyle lunaparka giderler. Pamuk şeker yerken bir çocuk Aslı'ya çarpar ve Aslı şekerini düşürür. Abisi şekerini onunla paylaşır.

Aslı ve Alp Tatilde: Aslı ve Alp tatilde köydeki babaanne ve dedelerinin yanına giderler. Aslı kümeden yumurta alırken bir tavuk kaçar. Dedeleri tavuğu yakalamalarına yardım eder.

Hikâye konularının belirlenmesinin ardından hikayeler yazılmıştır. Aşağıda hikayelerin yazım süreci açıklanmıştır.

b) Hikayelerin Yazılması

Geçerlik komitesi toplantısında belirlenen konular doğrultusunda hikayeler yazılmıştır. Hikayeler yazıldıktan sonra 28.07.2016 tarihinde geçerlik komitesi toplantısı yapılarak hikâye yapıları ile hikâye dili kontrol edilmiştir. Hikâye okuma etkinliğinden alınan faydanın artması için kullanılan dilin hikâye diline uygun olması

ve akıcı bir dille yazılması gerekmektedir (Miller, 2005; Pakulski ve Kaderavek, 2004). Bu sebeple hikayeler yazılırken fazla sözcük tekrarlarından kaçınılmasına, farklı sözcük türlerine yer verilmesine ve akıcılığın sağlanmasına dikkat edilmiştir.

Hikayeler yazılırken, her bir hikayedeki kurulum, problem durum, içsel tepki, plan, girişim, girişimin sonucu ve sonuç öğelerinden oluşan hikâye yapılarının tamlığı üzerinde durulmuştur. Örneğin; “Alp Hasta Oluyor” hikayesinde “Dışarıda kar yağıyordu.” cümlesi ilk sayfada yer almaktadır. Bu cümlede hikayedeki olaya ilişkin bir bağlam bilgisi verilmiş ve durum tanıtılmıştır. Bu cümle, “kurulum” ögesine örnektir. Devam eden sayfada “Aslı ve Alp dışarı çıktılar.” cümlesi karakterlerin yaptıkları eylemi belirten “girişim” ögesidir. “Arkadaşları ile birlikte kar topu oynadılar.” cümlesi bir önceki eylemin sonucunu ifade eden “girişimin sonucu” ögesidir. İlerleyen sayfadaki “Ezgi: ‘Haydi kızığa binelim.’ dedi.” cümlesi, kar topu oynadıktan sonra yapılacak etkinliğe yönelik “plan” ögesidir. “Çocuklar çok sevindiler.” cümlesi plan karşısında karakterlerin duygu durumunu ifade eden “içsel tepki” ögesidir. Hikâyenin sonuna doğru yer alan “Alp hasta olmuştu.” cümlesi “problem durumu” belirtmektedir. “Doktor: ‘Hava çok soğuk. Şapkanı tak.’ dedi.” cümlesi hikâyenin sona erdiği “sonuç” ögesidir. Her hikâyede yazılan cümleler tek tek incelenmiş ve hikâye yapılarının tamlığı konusunda görüş birliğine ulaşılmıştır.

Hikayelerin serideki yerleri belirlenirken hikayelerin konusu, hikayelerde geçen sözcükler ve hikâye yapısının basit ya da karmaşık olması göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda hikayelerin Alp Hasta Oluyor, Aslı ve Alp Parkta, Aslı ve Alp Bahçede, Aslı ve Alp Süpermarkette, Aslı ve Alp Lunaparkta ve Aslı ve Alp Tatilde şeklinde sıralanmasına karar verilmiştir. 12.08.2016 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda hikâye yapılarının tamlığı kontrol edilmiş, hikâye dili ve cümle yapılarına yönelik düzeltmeler önerilmiştir. Öneriler doğrultusunda hikayeler yeniden düzenlenmiş ve okunabilirlik düzeyi hesaplamalarına geçilmiştir.

c) Okunabilirlik Düzeylerinin Hesaplanması

Alanyazında okunabilirlik düzeyini etkileyen faktörler sözcük sayısı, T birim sayısı, T birimlerin ortalama uzunluğu, cümlecik sayısı, yan cümlecik indeksi, farklı sözcük sayısı ve sözcük farklılık puanı olarak sıralanmış ve okunabilirlik düzeyinin bu faktörlerden birkaçının veya hepsinin ele alınması şeklinde hesaplanabileceği belirtilmiştir. Bu araştırma için hazırlanan seri hikâye kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin hesaplanmasında tüm bu faktörler göz önünde bulundurulmuştur. T birim hikayedeki cümle sayısını göstermektedir. Bunun için yazılan her hikayedeki cümleler sayılmıştır. T birimlerin ortalama uzunluğu için hikayedeki toplam sözcük sayısı sayılmış ve T birim sayısına bölünmüştür. Yan cümlecik indeksi hikayedeki cümlecik sayısının T birim sayısına bölünmesi ile hesaplanmıştır. Elde edilen sayının 1.0’ dan pozitif yönde uzaklaşması okunabilirlik düzeyinin zorlaştığını göstermektedir (Hughes, McGillivray ve Schmidek, 1997). Farklı sözcüklerin hesaplanması amacıyla hikayedeki farklı sözcükler sayılmıştır. Türkçe’nin sondan eklemeli bir dil olması ve eklerin anlam değiştirmesi sebebi ile farklı sözcükler sayılırken sözcüğün kök haline bakılmamış, her sözcük sahip olduğu eklerle değerlendirilmiştir. Örneğin; “gidiyorum” ve “gitti” sözcüklerinde her iki sözcüğün kökünün “gitmek” fiili olmasına rağmen, farklı anlamlara sahip oldukları için farklı sözcükler olarak ele alınmıştır. Sözcük farklılık puanı hesaplanırken hikayedeki toplam sözcük sayısı iki

ile çarpılmış, çıkan sonucun karekökü alınmış ve toplam farklı sözcük sayısı elde edilen bu sayıya bölünmüştür (tape token ratio).

İşitme kayıplı bir çocuğun okulöncesi dönemde okumaya hazırlık becerilerinin paylaşılan okuma etkinliği ile desteklenmesini amaçlayan yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacak seri hikâye kitapları, araştırma verilerini toplamadan önce hazırlanmıştır. Ardından araştırmacı tarafından hikâye kitabı, sıralı kartlar ve tek kart resimler kullanılarak katılımcı belirleme ve değerlendirme uygulamaları yapılmıştır. Yapılan uygulamalara ait kayıtlar uygulama ardından gerçekleştirilen geçerlik komitesi toplantısında incelenmiştir. Yapılan değerlendirme sonrasında katılımcının basit cümlelerle yapılan anlatımlar ve materyalden görsel ipucu verilmesi ile ana hatlarıyla olayları anlayabildiği, cevabı resimde görülen ve görsel ipucu ile sorulan bazı basit bildirme sorularını anlayabildiği görülmüştür. Ancak katılımcı oldukça sınırlı sözlü katılım göstermiş, katılımları çoğunlukla tek sözcüklü olmuştur. Katılımcının kullandığı sözcüklerin isim türünde olduğu, sınırlı sayıda fiil kullandığı görülmüştür. -miş’li zaman ve şimdiki zaman eklerini kullanımına yönelik örnek sayısı oldukça azdır. Bu nedenle geçerlik komitesi toplantısında, hazırlanan hikayelerin üzerinde uyarılama yapılarak seri hikayelerin okunabilirlik düzeylerinin basitleştirilmesine karar verilmiştir. Buna göre hazırlanan ilk sette yer alan hikâye kitaplarının okunabilirlik düzeyleri ile uyarılan sette yer alan hikayelerin okunabilirlik düzeyleri Tablo 3.1. ve 3.2.’ de sunulmuştur.

Tablo 3.1.

İlk Sette Yer Alan Seri Hikâye Kitaplarının Okunabilirlik Düzeyleri

Hikaye sıralaması	Hikayenin adı	Sözcük sayısı	T birim sayısı	T birimlerin ortalama uzunluğu	Cümlecik sayısı	Yan cümlecik indeksi	Farklı sözcük sayısı	Sözcük farklılık puanı
1	Alp Hasta Oluyor	311	51	6.10	89	1.75	174	6.98
2	Aslı ve Alp Parkta	373	55	6.78	110	2	193	7.07
3	Aslı ve Alp Bahçede	413	59	7.00	127	2.15	216	7.52
4	Aslı ve Alp Süpermarkette	451	63	7.16	144	2.29	233	7.76
5	Aslı ve Alp Lunaparkta	515	67	7.69	155	2.31	255	7.94
6	Aslı ve Alp Tatilde	563	71	7.93	174	2.45	283	8.43

Tablo 3.1.’de görüldüğü gibi okunabilirlik düzeyi giderek artan, altı zorluk düzeyinden oluşan bir seri hazırlanmıştır. Okuma ve yazmaya hazırlık becerilerinin desteklenebilmesi için okuma etkinliklerinde kullanılan hikayelerin çocuğun dil düzeyinin altında veya çok üstünde olmaması gerekmektedir (Pakulski ve Kaderavek, 2004; Sullivan ve Oakhill, 2015). Bu araştırma kapsamında katılımcının alıcı ve ifade edici dil becerileri değerlendirildikten sonra gerçekleştirilen geçerlik komitesi

toplantısında, hazırlanan seri hikâye kitaplarının çocuğun dil becerilerinin üzerinde olduğu konuşulmuş ve bu seri ile uygulanan etkinliklerden çocuğun fayda sağlayamayacağı üzerinde durulmuştur. Değerlendirme çalışmaları sırasında işitme kayıplı çocuğun dinleme becerilerinin ve sözcük dağarcığının sınırlı olduğu, dinlediğini anlamada ve anlatmada zorlandığı görülmüştür. Bu sebeple çocuğun düzeyine uygun olarak hikayelerin okunabilirlik düzeylerinin basitleştirilmesine karar verilmiştir (Geçerlik komitesi toplantı tutanağı 19). Alanyazında çocukların dil düzeylerine uygun olarak belirlenen kitapların kullanılmasının dinleme, dinlediğini anlama, anlatma becerilerini ve sözcük dağarcığı gelişimini desteklediği vurgulanmaktadır (Blachowicz ve Fisher, 2007; Cunningham vd., 2004; Schirmer, 2000). Bu doğrultuda işitme kayıplı çocuğun dil becerileri göz önünde bulundurularak seri hikâye kitaplarında uyarlamalar yapılmış, sözcük sayısı, T-birim sayısı, cümlecik sayısı ve farklı sözcük sayısı azaltılmıştır. Dolayısıyla hikayelerin T-birimlerinin ortalama uzunluğu, yan cümlecik indeksi ve sözcük farklılık puanı azalmıştır. Uyarlanan seride ilk iki hikâyenin aynı ve basit düzeyde olmasına, sonraki iki hikâyenin ilk düzeyden daha zor olmasına, son iki hikâyenin seri içindeki en zor düzey olmasına karar verilmiştir.

Tablo 3.2.

Uyarlanan seri hikâye kitaplarının okunabilirlik düzeyleri

Hikâye sıralaması	Hikâyenin adı	Sözcük sayısı	T birim sayısı	T birimlerin ortalama uzunluğu	Cümlecik sayısı	Yan cümlecik indeksi	Farklı sözcük sayısı	Sözcük farklılık puanı
1	Alp Hasta Oluyor	95	23	4.13	28	1.22	65	4.72
2	Aslı ve Alp Parkta	95	23	4.13	28	1.22	65	4.72
3	Aslı ve Alp Bahçede	117	28	4.18	37	1.32	78	5.10
4	Aslı ve Alp Süpermarkette	117	28	4.18	37	1.32	78	5.10
5	Aslı ve Alp Lunaparkta	149	32	4.66	45	1.41	91	5.27
6	Aslı ve Alp Tatilde	149	32	4.66	45	1.41	91	5.27

Tablo 3.2.'de görüldüğü gibi bu araştırma kapsamında basitleştirilen seri hikâye kitaplarında her düzey bir önceki düzeyden sözcük sayısı, T-birim sayısı, T-birimlerin ortalama uzunluğu, cümlecik sayısı, yan cümlecik indeksi, farklı sözcük sayısı ve sözcük farklılık puanı açısından zorlaşmıştır.

Hikayeler yazılırken ve okunabilirlik düzeyleri hesaplanırken cümleler üzerinde yapılan düzenlemelere ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur. Bu örnekler, uyarlanan seri hikâye kitapları üzerinden verilmiştir.

Örnek 1: 1. Düzey, 1. hikâye: "Alp Hasta Oluyor", sayfa 4

Metin 1: Önce büyük bir kar topu yaptılar. Büyük kar topunu karların üzerinde yuvarlayarak daha da büyüttüler.

Metin 2: Önce büyük bir kar topu yaptılar. Büyük kar topunu karların üzerinde yuvarladılar. Kar topu kocaman oldu.

Metin 1’de yer alan cümlelerin sözcük türlerinin, cümle yapısının ve cümle uzunluğunun dinlediğini anlamayı zorlaştırabileceği düşünülmüştür. Bu sebeple cümlelerin basitleştirilmesi üzerine çalışılmıştır. Cümleyi zorlaştıran sözcüklerden biri “yuvarlayarak” sözcüğüdür. İşitme kayıplı bir çocuğun bu sözcüğü anlayabilmesi için “yuvarlamak” fiilini anlaması, bu fiile gelen bağ-fiil -erek eki ile fiilimsi haline gelen “yuvarlayarak” sözcüğünü ve bu fiilimsinin bağladığı cümleyi anlaması gerekmektedir. Ayrıca bu sözcüğün kullanımı hikâyenin tamamındaki cümlecik sayısını arttırarak okunabilirlik düzeyini etkilemektedir. Bu sebeple "yuvarlayarak" sözcüğü fiil olarak "yuvarladılar" şeklinde kullanılmıştır. Bu şekilde cümlecik sayısı azaltılmış ve ikinci cümlelerin bölünerek basitleştirilmesi sağlanmıştır. Buna ek olarak "büyütmek" fiili ettirgen bir fiil olup anlamayı zorlaştırmaktadır. Bu sebeple sözcüğün yerine "kocaman oldu" ifadesi kullanılarak cümle basitleştirilmiş ve “daha da” sözcükleri anlamı zorlaştırması sebebiyle çıkarılmıştır. Örnek 1’de görüldüğü gibi düzeltme öncesinde iki uzun ve zor cümle yer alırken düzeltme sonrasında cümle sayısı üçe çıkmış, ancak cümle yapıları basitleştirilmiştir. Bu şekilde T birimlerin ortalama uzunluğu azaltılmıştır.

Örnek 2: 3. düzey, 6. hikâye: "Aslı ve Alp Tatilde", sayfa 4

Metin 1: Akşam olmuştu. Babaanneleri: “Hoş geldiniz çocuklar.” dedi. Birlikte eve gittiler. Yemek yediler.

Metin 2: Akşam oldu. Babaanne: “Hoş geldiniz çocuklar.” dedi. Hep birlikte eve gittiler ve yemek yediler.

Örnek 2’ye bakıldığında metin 1’deki cümleyi zorlaştıran sözcüklerden biri “olmuştu” fiilidir. Bu cümlede “olmak” fiili bileşik zamanlı fiil olarak kullanılmış ve sözcük türü olarak cümleyi zorlaştırmıştır. Bu sebeple Metin 2’de görüldüğü haliyle bu fiil basit zamanlı fiil şeklinde kullanılmıştır. Bir diğer değişiklik “Babaanneleri” sözcüğü üzerinde yapılmıştır. İşitme kayıplı çocuğun bu cümleyi anlayabilmesi için “babaanne” sözcüğüne eklenen üçüncü çoğul şahıs iyelik ekini (-leri) ve bu ekin Aslı ve Alp’in babaannesini ifade ettiğini anlaması gerekmektedir. Bu sebeple “babaanne” sözcüğü yalın halde kullanılarak sözcük türü bakımından basitleştirilmiştir. Ancak üçüncü düzeyin en zor düzey olması sebebi ile cümlelerin ortalama uzunluğunun diğer düzeylerden yüksek olması gerekmektedir. Bu sebeple “ve” bağlacı kullanılarak iki cümle birleştirilmiş ve cümlelerin ortalama uzunluğu arttırılmıştır.

d) Hikayelerin Resimlendirilmesi

15.07.2016 tarihindeki geçerlik komitesi toplantısında hikayelerin resimlendirilmesi amacıyla grafik tasarımcılarla görüşülmesine, karakterler için örnek çizimler istenmesine ve gerekli düzenlemelerin hızlandırılabilmesi amacıyla aynı şehirde bulunan bir grafik tasarımcı ile çalışılmasına karar verilmiştir. Hikayelerin okunabilirlik düzeylerinin hesaplanmasının ardından grafik tasarımcı ile hikayelerin resimlendirilmesine ilişkin çalışılmaya başlanmıştır. Hikayelerin resimlendirilmesinde Adobe Illustrator isimli bir bilgisayar programından yararlanılmıştır. 10.10.2016 tarihinde gerçekleştirilen geçerlik komitesi toplantısında resimlendirilen ilk hikâyenin metin ve resim uygunluğu incelenmiştir. Bu doğrultuda karakterlerin fiziksel özellikleri, duruşları, giysilerin uygunluğu, kullanılan renkler,

arka plandaki detaylar ele alınmıştır. 10.10.2016-05.04.2017 tarihleri arasında resimlerin uygunluğuna yönelik düzeltmeler yapılmış, hikayelerin kapak resimleri belirlenmiş, iç ve dış kapak formatına karar verilmiştir. Paylaşılan okumaya başlamadan önce kapak resmi hakkında konuşulmakta, karakterler tanıtılmakta ve hikayedeki olaylara ilişkin tahmin beklenmektedir (Pakulski ve Kaderavek, 2004; Zevenbergen ve Whitehurst, 2003). Bu sebeple kapak resmi olarak hikâyenin içinden hikâyenin içeriğine dair ipucu veren bir resim seçilmiştir. Buna ek olarak kapakta serinin adı, hikâyenin adı ve kaçınıcı kitap olduğu gibi bilgilere yer verilmiştir. Arka kapağa seride yer alan hikayeler yazılmış ve ana karakterlerin resimleri eklenmiştir. Hikâye resimlerine ilişkin yapılan düzeltmelerde sayfaya ait resmin metinde geçen olayları detaylı bir şekilde göstermesi amaçlanmıştır. Çünkü metni iyi yansıtan resim, paylaşılan okuma sırasında çocuğun dinlediği olayları anlamasına yardımcı olmakta, yazılı dilin neyi ifade ettiğini göstererek hikayedeki olayların ve kullanılan dilin öğrenilmesini desteklemektedir (Gönen, vd., 2014; Sarı, 2006). Bu doğrultuda yapılan düzeltme örnekleri aşağıda sunulmuştur.

Örnek 3: 2. Düzey, 3. hikâye: “Aslı ve Alp Bahçede”, sayfa 4

“Baba kırmızı çiçeği dikti. Aslı ve Alp babalarına yardım ettiler.” cümlelerinin bulunduğu sayfaya ait gelen ilk çizim görsel 3.1’de sunulmuştur. Görsel 3.1’de sadece çiçek diken bir el görülmekte, ancak çiçeğin rengi, çiçeği kimin diktiği ve çocukların nerede oldukları görülmemektedir. Görsel 3.2’de ise düzeltme sonrasına ait çizim görülmektedir. Düzeltme sonrası elde edilen çizimde babanın çiçek diktiği, çiçeğin kırmızı olduğu ve çocukların yardımcı olduğu daha açık bir şekilde görülmektedir.

Görsel 3.1. Düzeltme öncesi

Görsel 3.2. Düzeltme sonrası

Örnek 4: 1. Düzey, 2. hikâye: “Aslı ve Alp Parkta”, sayfa 4

"Alp arkadaşlarıyla oynadı. Aslı ve Ezgi önce kaydırdan kaydılar." cümleleri için yapılan ilk çizim Görsel 3.3’te sunulmuştur. İlk çizimde sadece salıncak, kaydırak ve karakterler dışında dört çocuk görülmektedir. Temel olarak ilk çizimler metindeki olayları anlatmaktadır. Ancak gerçek hayat düşünüldüğünde parkın evlere yakın olması, park için ayrılmış bir bölüm olması, çeşitli oyuncakların ve oynayan çocukların bulunması gerekmektedir. Bunlarla birlikte, salıncakta sallanan iki çocuğun format olarak ana karakterlerden farklı ve yaşça büyük görünmeleri de değiştirilmesi gereken bir detay olarak ele alınmıştır. Bu düzeltmelerden sonra gelen yeni çizim görsel 3.4’te sunulmuştur.

Görsel 3.3. Düzetme öncesi

Düzeltilme sonrasında parkın çevresine bir yaşam alanı eklenmiş, park alanı zemin üzerinde farklı bir renkle daha net gösterilmiş, tahterevalli ve kum havuzu gibi oyuncaklar eklenmiş, ana karakterlere format olarak uymayan çocuk çizimleri değiştirilmiş ve eklenen detaylarla resim daha anlamlı ve ilgi çekici hale getirilmiştir.

Görsel 3.4. Düzetme sonrası

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Hikâye kitapları ile gerçekleştirilen etkinlikler, işitme kayıplı çocuklara anlamlı dil yaşantısı sağlamakta, bu sebeple okulöncesi eğitimlerinde önemli bir yer tutmaktadır (Schirmer, 2000). Bu etkinliklerden fayda sağlanabilmesi için kullanılacak kitabın seçiminde dikkat edilmesi gereken noktalar bulunmaktadır. Hikayelerin konusu, hikâyede kullanılan dil, olaya ilişkin resimler gibi faktörler hikâyenin niteliğini belirlemektedir (Çeçen ve Aydemir, 2011; Sullivan ve Oakhill, 2015). Bu çalışma kapsamında işitme kayıplı bir çocukla yürütülen paylaşılan okuma etkinliğinde kullanılacak seri hikâye kitaplarının hazırlanma sürecinde konu belirleme, hikâye yazma, okunabilirlik düzeylerini hesaplama ve hikayeleri resimlendirme aşamaları bütüncül olarak ele alınmış ve her faktöre dikkat edilmiştir.

Okuma etkinliklerinde kullanılacak hikayeler seçilirken içerdiği konuya dikkat edilmesi gerekmektedir. Çünkü çocuklar bu kitaplar sayesinde sadece okuma ve yazmaya ilişkin farkındalık kazanmamakta aynı zamanda hayata dair bilgi edinmekte, karşılaşılan problemlerin çözümüne yönelik fikir üretmeyi ve bulunduğu sosyal çevreye ilişkin değerleri öğrenmektedirler (Sullivan-Palincsar ve Duke, 2004). Hikâye kitaplarının konularının çocukların ilgisini çekmesi, çocuğun yaşantısına ve yaşına uygun olması gerekmektedir (Gunning, 2003; Güzelyurt ve Saraç, 2018; Miller, 2005). İşitme kayıplı çocukların konuya ilişkin sözcük dağarcığının sınırlı olması ve konunun yaşantılarına uygun olmaması dinlediklerini anlamayı zorlaştırabilmektedir (Gönen ve Yılmaz, 1999; Girgin, 2013). Bu çalışma kapsamında hazırlanan seri hikâye kitaplarının konuları kış mevsimi, park, bahçe, alışveriş, lunapark ve tatil olarak belirlenmiştir. Bu konuların çocukların yaşantısına uygun olduğu ve her çocuğun bu konularla ilgili deneyiminin olabileceği düşünülmüştür.

Hikâye seçiminde ya da yazımında dikkat edilmesi gereken unsurlardan biri hikâye yapılarıdır. Hikâye yapılarının tamlığı anlam bütünlüğü sağlaması ve hem normal işiten hem işitme kayıplı çocukların anlamalarını kolaylaştırması açısından gerekmektedir (Sullivan ve Oakhill, 2015). Gönen vd. (2016), 2000-2010 arasında

yayınlanan 150 hikâye kitabını içerik ve resimleme özelliklerine göre incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre kitapların %16'sında problem durum olmadığı görülmüştür. Bazı kitaplarda sadece problem yaratan karakter olduğu ancak problem çözmeye yönelik plan ya da girişimin yetersiz kaldığı görülmüştür. İşitme kayıplı çocuklarla kullanılan hikayelerde hikâye yapılarının tam olması çocukların karakterleri ve olayların geçtiği bağlamı daha iyi anlamalarına, olaylar arasında geçiş ve neden-sonuç ilişkisini daha rahat kurmalarına yardımcı olmaktadır (Schirmer, 2000). Bu çalışma kapsamında hazırlanan serideki tüm hikayelerde hikâye yapılarının tamlığına dikkat edilmiştir.

Okunabilirlik düzeyi, okunan hikâyenin zorluk düzeyini belirtmekte ve dinlediğini ya da okuduğunu anlamayı etkilemektedir. Bu sebeple okunabilirlik düzeyinin çocuğun dil düzeyine uygun olması gerekmektedir. Çeçen ve Aydemir (2011), okulöncesi 50 hikâye kitabını inceledikleri araştırmada cümle uzunluklarının farklılık gösterdiği, bazı kitaplarda anlamayı zorlaştıracak derecede uzun cümlelere yer verildiği sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Yaşar-Ekici vd., (2016), 2005-2015 yılları arasında yayınlanan okulöncesi hikâye kitaplarını inceledikleri araştırmada dinlediğini anlamamanın okuduğunu anlamaktan daha zor olduğuna değinmişler ve inceledikleri hikayelerde cümlelerin dinlediğini anlamayı zorlaştıracak kadar uzun olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İşitme kayıplı çocukların sözlü dil becerileri ve sözcük dağarcığındaki sınırlılık; dinlediğini ya da okuduğunu anlama, sorulara cevap verme ve dinlediğini anlatma gibi becerilerini olumsuz etkilemektedir (Goldberg, 2016; Lyod, Lieven ve Arnold, 2005; Toe ve Paatsch, 2010). İşitme kayıplı çocukların sözlü dil becerileri, dinleme becerileri ve sözcük dağarcığı gelişiminde normal işiten yaşlılarının gerisinde kalabildikleri göz önünde bulundurularak bu araştırma kapsamında işitme kayıplı çocuğun dinleme, dinlediğini anlama ve anlatma becerilerinin desteklenmesi ve çocuğun katılımının sağlanması amacıyla hikayelerde karmaşık cümle yapılarından kaçınılmış, tüm cümlelerin kurallı cümle olmasına ve cümle uzunluğuna dikkat edilmiştir. Hikayelerin okunabilirlik düzeyi işitme kayıplı çocuğun sahip olduğu dil düzeyine uygun olarak düzenlenmiştir.

Yapılan araştırmalar hikâye resimlerinin işitme kayıplı çocukların dinledikleri ya da okudukları olayları anlamalarını kolaylaştırdığını göstermektedir (Efendi, 2017; Mich, Pianta ve Mana, 2013). Bu sebeple işitme kayıplı çocuklarla kullanılan hikayelerdeki resimlerin özellikleri önemli bir seçim kriteridir. Hikâye kitaplarındaki resimlerin karmaşık ve çok fazla detay içeren nitelikte olması çocukların dikkatinin dağılmasına ve ana olaydan uzaklaşmalarına sebep olabilmektedir (Schickedanz ve Collins 2012). Güzelyurt ve Saraç (2018), hikayelerde bulunması gereken özellikleri inceledikleri araştırmada resim-metin uygunluğunun önemli olduğunu belirtmişlerdir. Çünkü kendi başına okuma yeterliğine sahip olmayan çocuklar kendilerine okunan hikâyeyi dinlerken resimlere bakarak hikâyede anlatılanı anlamaya çalışmaktadırlar. Buna ek olarak çocukların resimden görsel ipucu alabilmeleri için resimlerin olaylı olması gerekmektedir. Yıldız, Yazıcı ve Durmuşoğlu (2016), 2010-2015 yılları arasında yayınlanan çocuk kitaplarının resimlerini inceledikleri araştırmada, okulöncesi 300 hikâye üzerinde çalışmışlardır. Araştırma sonucunda, metin-resim uyumuna dikkat edilse de gerçekçi resimlerin yetersiz olduğunu ve hikayelerin %30'unda resimlerin olaylı olmadığını belirtmişlerdir. Özellikle küçük yaş grupları için resimlerin yalın, sade ve gerçekçi olması anlamayı

desteklemektedir. Bu araştırma kapsamında resimlendirme için bir grafik tasarımcı ile çalışılmış ve tüm aşamalar geçerlik komitesince incelenerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu doğrultuda tüm resimlerin metinlerde geçen olayları göstermesi sağlanmıştır. Normal işiten çocuklarda olduğu gibi, işitme kayıplı çocuklarla kitap okunurken öncelikle kapak sayfasında hikâyenin adı ve resim hakkında konuşulmakta ve içeriğe dair çocuğun tahmin yürütmesi, anlatım yapması amaçlanmaktadır (Girgin, 2006). Bu sebeple dış kapakta hikâyenin adına ve konusuna uygun, hikayedeki olayı tahmin etmeye elverişli ve üzerinde konuşulabilecek bir resim seçilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın sınırlılıkları arasında, paylaşılan okuma etkinliğinde 6 hikâyeden oluşan seri hikâye kitaplarının hazırlanma sürecinin ele alınması gösterilebilir. Bununla birlikte seri hikâye kitaplarının hazırlanma sürecinde dikkat edilecek özellikleri incelemesi ve örneklerle açıklaması açısından uygulamada materyal seçimi konusunda yol gösterici olduğu söylenebilir. Nitelikli hikâye kitapları, yaşa ve çocukların ilgisine uygun konu, çocuklara uygun okunabilirlik düzeyi, metni iyi bir şekilde yansıtan hikâye resimleri gibi özellikleri taşımaktadır. Okuma etkinliklerinin bu özelliklere sahip hikayelerle yürütülmesi çocukların sağladığı faydanın artmasına yardımcı olmaktadır. Bu sebeple işitme kayıplı çocuklarla kullanılacak hikayelerin hazırlanmasında veya seçilmesinde bu özelliklerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu araştırma kapsamında hikayelerin niteliğini etkileyen faktörlere dikkat edilerek 6 hikâyeden oluşan seri hikâye kitapları hazırlanmıştır. Bu doğrultuda uygulamaya ve gelecekteki araştırmalara yönelik şu önerilerde bulunulabilir: Piyasadaki hikâye kitapları incelenerek hikayeler sözcük dağarcığı ve dil bilgisi yapılarına göre düzenlenebilir. Hikayeler metin-resim uyumu açısından incelenerek resimleri yeniden düzenlenebilir. Çeşitli konularda seri hikayeler hazırlanarak çocukların dil ve bilgi düzeylerine katkısı incelenebilir. Hikâye kitaplarının uyarlanması ya da oluşturulmasına yönelik öğretmenlerle çalışılarak bu tür materyal kullanımının etkisi incelenebilir. Ayrıca hikayelerin sağladığı kazanımların arttırılabilmesi amacıyla okulöncesi öğretmenleri, öğretim üyeleri, grafik tasarımcı gibi alan uzmanlarının iş birliğiyle çeşitli hikayeler hazırlanarak nitelikli hikâye sayısının artmasına katkı sağlanabilir.

Kaynakça

- Andrews, J.F., Liu, H.T., Liu, C.J., Gentry, M.A. and Smith, Z. (2016). Increasing early reading skills in young signing deaf children using shared book reading: A feasibility study. *Early Child Development and Care*, 187(3-4), 1-17.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2016.1210135>
- Bergeron, J.P., Lederberg, A.R., Easterbrooks, S.R., Miller, E.M. and McDonald-Connor, C. (2009). Building the alphabetic principle in young children who are deaf or hard of hearing. *The Volta Review*, 109(2-3), 87-119.
- Blachowicz, C.L.Z. and Fisher, P.J. (2007). Best practices in vocabulary instruction. L.B. Gambrell, L.M. Morrow and M. Pressley (Eds.), *Best practices in literacy instruction* (3th ed.) in (s. 178-203). New York: The Guildford Press.
- Bogdan, R.C. and Biklen, S.K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods*. (5th ed.). Boston: Pearson.

- Brookshire, J., Scharff, L.F.B. and Moses, L.E. (2002). The influence of illustration on children's book preferences and comprehension. *Reading Psychology*, 23(4), 323-339. <https://doi.org/10.1080/713775287>
- Cunningham, P.M., Moore, S.A., Cunningham, J.W. and Moore, D.W. (2004). *Reading and writing in elementary classrooms research based K-4 instruction*. Boston: Pearson.
- Çeçen, M.A. ve Aydemir, F. (2011). Okul öncesi hikaye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 185-194.
- Dilek, A. (2017). Feridun Oral'ın resimli hikaye kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86.
- Dirican, R. ve Dağlıoğlu, H.E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikaye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(2), 44-69. <https://doi.org/10.30703/cije.321341>
- Döneray, I. (2016). *Ülkemizdeki 4-5 yaş grubu çocuklara yönelik okuma ağacı kitapları tasarımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Görsel İletişim Tasarımı.
- DuBay, W.H. (2006). *Smart language readers, readability and the grading of text*. California: Impact Information.
- Dwyer, J. and Neuman, S. B. (2008). Selecting books for children birth through four: A developmental approach. *Early Childhood Education Journal*, 35, 489-494. <https://doi.org/10.1007/s10643-008-0236-5>
- Efendi, M. (2017). The effectiveness of the pictorial book to improve the understanding of deaf students about nature and environment in elementary school. *Journal of ICSAR*, 1(2), 103-108. <https://doi.org/10.17977/um005v1i22017p103>
- Fry, E. (2002). Readability vs leveling. *The Reading Teacher*, 56(3), 286-291.
- Gay, L.R., Mills, G.E. and Airasian, P.W. (2012). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. (10th Edition). USA: Pearson.
- Giorgis, C., Johnson, N.J., Bonomo, A., Colbert, C., Conner, A., Kauffman, G. and Kulesza, D. (1999). Children's books: Visual literacy. *The Reading Teacher*, 53(2), 146-153.
- Girgin, M.C. (2003). *İşitme engelli çocukların eğitimine giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. <https://doi.org/10.14689/ejer.2013.53.14>
- Girgin, Ü. (2006). İşitme engelli çocuklar için erken dönem okuma yazma eğitimi. U. Tüfekçioğlu (Ed.), *İşitme, konuşma ve görme sorunu olan çocukların eğitimi içinde* (s. 139-162). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Girgin, Ü. (2013). Teacher strategies in shared reading for children with hearing impairment. *Eurasian Journal of Educational Research*, 53, 249-268.
- Gönen, M. ve Yılmaz, S.A. (1999). The book reading habits of teachers and families to their hearing and hearing impaired kindergarten children. *European Early Childhood Education Research Journal*, 7(2), 5-15. <https://doi.org/10.1080/13502939985208371>
- Goldberg, H. (2016). *Language development in preschoolers at risk: Linguistic input among head start parents and oral narrative performance of deaf or hard of hearing children*

- (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atlanta: Georgia State University, Department of Educational Psychology, Special Education and Communication Disorders.
- Gönen, M., Uludağ, G., Fındık-Tanrıbuyurdu, E. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 126-139.
- Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z. ve Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 724-735. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2015014224>
- Gunning, T.G. (2003). The role of readability in today's classrooms. *Top Lang Disorders*, 23(3), 175-189. <https://doi.org/10.1097/00011363-200307000-00005>
- Güzelyurt, T. ve Saraç, S. (2018). 48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır? Bir delphi çalışması. *International Journal of Children's Literature and Education Researches*, 2(1), 52-75.
- Hughes, D.L., McGillivray, L. and Schimidek, M. (1997). *Guide to narrative language: Procedures for assesment*. London: Thinking Publications.
- Ismail, A. and Yusof, N. (2018). Malaysian children storybooks as esl reading materials. *International Journal of Education and Literacy Skills*, 6(3), 68-75. <https://doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.6n.3p.68>
- Ismail, A., Yusof, N. and Yunus, K. (2016). The readability of malaysian english children books: A multilevel analysis. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 5(6), 214-220. <https://doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.5n.6p.214>
- Justice, L.M. (2006). Emergent Literacy: Development, domains, and interventions approaches. *Clinical approaches to emergent literacy intervention in* (s. 3-27). San Diego: Plural Publishing, Inc.
- Justice, L.M., Pullen, P.C. and Pence, K. (2008). Influence of verbal and nonverbal references to print on preschoolers' visual attention to print during storybook reading. *Developmental Psychology*, 44(3), 855-866. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.44.3.855>
- Lyod, J., Lieven, E. and Arnold, P. (2005). The oral referential communication skills of hearing-impaired children. *Deafness and Education International*, 7(1), 22-42. <https://doi.org/10.1179/146431505790560464>
- Miller, W.H. (2005). *Improving early literacy: Strategies and activities for struggling students (k-3)*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mitch, O., Pianta, E. and Mana, N. (2013). Interactive stories and exercises with dynamic feedback for improving reading comprehension skills in deaf children. *Computers and Education*, 65, 34-44. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.01.016>
- Morrow, L.M. (2012). *Literacy development in the early years: Helping children read and write*. (7th Edition). Boston: Pearson.
- Morrow, L.M. and Tracey, D.H. (2007). Best practices in literacy instruction. L.B. Gambrell, L.M. Morrow and M. Pressley (Eds.), *Best practices in early literacy development in preschool, kindergarten, and first grade in* (s. 57-82). New York: Guilford Press.

- Musselman, C. (2000). How the children who can't hear learn to read an alphabetic script. A review of the literature on reading and deafness. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 5(1), 9-31. <https://doi.org/10.1093/deafed/5.1.9>
- National Early Literacy Panel [NELP]. (2008). *Developing early literacy: Report of the National Early Literacy Panel*. Washington, DC: National Institute for Literacy.
- Otaiba, S.A. (2004). Weaving moral elements and researched-based reading practices in inclusive classrooms using shared book reading techniques. *Early Child Development and Care*, 174(6), 575-589. <https://doi.org/10.1080/0300443042000187086>
- Pakulski, L.A. and Kaderavek, J.N. (2004). Facilitating literacy using experience books: A case study of two children with hearing loss. *Communication Disorders Quarterly*, 25(4), 179-188. <https://doi.org/10.1177/15257401040250040301>
- Pataki, K.W., Metz, A.E. and Pakulski, L. (2014). The effect of thematically related play on engagement in storybook reading in children with hearing loss. *Journal of Early Childhood Literacy*, 14(2), 240-264. <https://doi.org/10.1177/1468798413480516>
- Richgels, D.J. (2002). Informational texts in kindergarten. *The Reading Teacher*, 55(6), 586-595.
- Sarı, N. (2006). *Çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim Öğretmenliği Programı.
- Schickedanz, J.A., and Collins, M.F. (2012). For young children, pictures in storybooks are rarely worth a thousand words. *The Reading Teacher*, 65(8), 539-549. <https://doi.org/10.1002/TRTR.01080>
- Schirmer, B.R. (2000). *Language and literacy development in children who are deaf*. (2nd Ed.). Boston: Allyn and Bacon, Inc.
- Shine, S., and Roser, N.L. (1999). The role of genre in preschoolers' response to picture books. *Research in the Teaching of English*, 34(2), 197-254.
- Sierschynski, J., Louie, B., and Pughe, B. (2014). Complexity in Picture books. *The Reading Teachers*, 68(4), 287-295. <https://doi.org/10.1002/trtr.1293>
- Sullivan, S. and Oakhill, J. (2015). Components of story comprehension and strategies to support them in hearing and deaf or hard of hearing readers. *Top Lang Disorders*, 35(2), 133-143. <https://doi.org/10.1097/TLD.0000000000000051>
- Sullivan-Palincsar, A., and Duke, N.K. (2004). The role of text and text-reader interactions in young children's reading development and achievement. *The Elementary School Journal*, 105(2), 183-197. <https://doi.org/10.1086/428864>
- Toe, D.M. and Paatsch, L.E. (2010). The communication skills used by deaf children and their hearing peers in a question-and-answer game context. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 15(3), 228-241. <https://doi.org/10.1093/deafed/enq006>
- Tompkins, G.E. (2014). *Literacy for the 21st century a balanced approach*. (6th Edition). USA: Pearson.
- Towson, J. and Gallagher, P.A. (2016). Shared interactive reading for young children with disabilities: A review of literature with implications for future research. *Başkent University Journal of Education*, 3(1), 72-85.

- Vermeulen, A.M., van Bon, W., Schreuder, R., Knoors, H. and Snik, A. (2007). Reading comprehension of deaf children with cochlear implants. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 12(3), 283-302. <https://doi.org/10.1093/deafed/enm017>
- Veziroğlu, M. ve Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının m.e.b. okulöncesi eğitim programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 226-238.
- Werfel, K.L., Lund, E. and Schuele, M. (2015). Print knowledge of preschool children with hearing loss. *Communication Disorders Quarterly*, 36(2), 107-111. <https://doi.org/10.1177/1525740114539002>
- Williams, C. (2004). Emergent literacy of deaf children. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 9(4), 352-365. <https://doi.org/10.1093/deafed/enh045>
- Yaşar-Ekici, F., Turhan, Ş., Yılmaz, T., Kabaca, İ., Poyraz, Z.K. ve Numanoğlu, Y. (2016). Analizing preschool story books published between the years of 2005-2015 in turkey in terms of conceptual, developmental and formal features. *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Education and Literature Journal*, 6, 9-23.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C., Yazıcı, D.N. ve Durmuşoğlu, M.C. (2016). 2010-2015Yılları Arasında yayımlanmış resimli çocuk kitaplarının resimleme özelliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi*, 1(1), 43-55.
- Zevenbergen, A.A. and Whitehurst, G.J. (2003). Dialogic reading: A shared Picture book reading intervention for preschoolers. A. van Kleeck, S.A. Stahl, and E.B. Bauer (Eds.), *Center for Improvement of Early Reading Achievement, CIERA. On reading books to children: Parents and teachers in* (s. 177-200). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Summary

Introduction

The development of early literacy skills such as listening, oral language, vocabulary, and phonological awareness and so on, directly affects the success of children during formal reading instruction (Morrow and Tracey, 2007). Due to the hearing loss, children with hearing loss have a delay in their development of early literacy skills. This delay adversely affects children's reading skills development (Pakulski and Kaderavek, 2004). For this reason it is necessary to prepare reading readiness activities based on the needs of children with hearing loss. One of the most important reading readiness activities is shared reading which supports early literacy skills such as listening, telling what is listened, oral language, word recognition, vocabulary knowledge of both children with and without hearing loss (Andrews et al., 2016; Pataki, Metz and Pakulski, 2014). To increase the benefits of shared reading activities attention should be paid to material selection. Especially, while working with children with hearing loss, content of story, story language, readability level and design of storybooks have a great importance. Although there are some studies in the literature about storybooks' features, readability level and content, a research focuses on the storybooks for children with hearing loss or period of preparing serial storybooks has

not been found. In this study, appropriate storybooks' features were discussed and preparing process of serial storybooks were described in detail.

Method

The participants of this study were researcher, child with hearing loss, validity committee members and graphic designer. Validity committee meetings, audio and video records of meetings, meeting minutes and process products are the data collecting techniques of this research. A total of 17 meetings were held for this study. The interrater reliability study was conducted for the complement of story structures and readability levels of serial storybooks prepared for this research and achieved a 100% consensus.

To decide the subject of storybooks will be prepared, firstly, published storybooks were examined based on their story subject, language structures and pictures. After that, in the validity committee meeting the subjects will be used, and sequences of stories were determined. During the story writing process, attention was paid to the complement of story structure and readability levels. In order to support listening comprehension of children, every pages of all stories were illustrated. For the data analyzing, validity committee meeting records were transcribed, steps of serial storybooks' preparation process were determined, and research process has been approved by the validity committee.

Discussion and Results

In this section, process of serial storybooks' preparation were described and discussed under the titles of subject determinations, writing stories, measuring the readability levels, and illustrating the stories.

Subject determinations: Due to the fact that children with hearing loss have limited vocabulary knowledge, story subjects should be chosen carefully. To make easier for children to understand the stories, subjects of stories should be appropriate for children's age and their life (Girgin, 2013). Within the scope of this study in order to determine story subjects; firstly, attention was given to the age, experience and interest appropriateness of subjects for preschool age children. During the validity committee meetings, subjects were decided as; holiday, amusement park, winter, garden, shopping and park. Storybook series were structured in accordance with subjects listed before and two siblings (one girl and boy) have been the main characters of series.

Writing stories: Story structures' completeness is necessary to provide content integrity which helps children with and without hearing loss to understand the story easier (Sullivan ve Oakhill, 2015). In this research, all elements of story structures (installation, problem, internal response, plan, attempts, the result of the attempt and the conclusion) were used in each story. While determining the sequence of stories in the series, the subjects, the word types and the structure of the story whether simple or complicated were all considered.

Measuring the readability levels: Readability levels describe the difficulty level of the text which affects the understanding of children what is listened or read. For this reason, readability level should be appropriate for children's language levels (Çeçen ve Aydemir, 2011). In this research, serial storybooks consist of 3 levels and there are 2 stories in each level. Readability levels gradually increased in each level based on

factors such as; number of sentences, length of sentences, number of clauses, tape token ratio and so on.

Illustrating the stories: Research show that storybook pictures make it easier for children to understand what is listened or read (Mich, Pianta ve Mana, 2013). In this research, a graphic designer was recruited for illustrations, and a computer program was used in this process. In the validity committee meetings, the physical features of the characters, their postures, the appropriateness of clothes, colors, details in the background of picture were discussed on the purpose of making illustrations better.

As a conclusion, qualified storybooks should contain some significant features. For instance; subject should be appropriate for children's age, experience and interests. In addition, readability level should coincide children's language abilities and needs. Finally, storybooks should be illustrated by descriptive story pictures in order to support children's comprehension. This kind of storybook usage may help to increase the benefits of reading activities. Especially while working with children with hearing loss, features mentioned above should be taken into consideration thoughtfully. In this research, a storybook series consisting of six stories, of which readability levels gradually increased have been prepared.

Implications

Published storybooks might be examined in terms of their vocabulary and grammar structures and might be reorganized according to the language level and needs of children. The stories might be analyzed in terms of text-picture consistence and if it is necessary pictures might be reedited. Different storybook series might be prepared with various subjects and the contribution of stories to children's language and knowledge levels can be examined. Specialists can work with teachers about revision and preparation of storybooks, and then the impacts of this kind of reading material usage can be examined. In addition, in order to increase the gains from reading activities, storybooks might be prepared with the cooperation of specialists such as; preschool teachers, faculty members and graphic designers.

Authors' Biodata/ Yazar Bilgileri

Aslı GEREK Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı İşitme Engelliler Eğitimi programında yüksek lisansını tamamlamıştır. İşitme Engelliler Eğitimi programında doktora eğitimine devam etmektedir.

Aslı Gerek completed her master degree in the Education of Hearing Impaired program in the Department of Special Education in Eskişehir Anadolu University Institute of Educational Sciences. She is continuing her PhD in the Education of Hearing Impaired program.

H. Pelin KARASU Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, İşitme Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı'nda doçent doktor olarak görev yapmaktadır.

H. Pelin Karasu works an associate professor at Anadolu University, Faculty of Education, Department of Special Education, Department of Education of the Hearing Impaired.

Ümit GİRGIN Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, İşitme Engelliler Eğitimi Anabilim Dalı'nda profesör doktor olarak görev yapmaktadır.

Umit Girgin works as a professor at Anadolu University, Faculty of Education, Department of Special Education, Department of Education of the Hearing Impaired.